

Проценко А. М.

здобувач вищої освіти юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Поклонська О. Ю.,

викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Наукова концепція Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), яка покладена в його основу, передбачає його розуміння, як Кодексу приватного права, що має на меті сформувати громадянське суспільство з незалежними від держави та рівними у своїх правах юридичними партнерами у всіх сферах суспільного життя. Саме в суспільстві де визнаються природні, об'єктивні права може існувати незалежність, рівноправність, самостійність та ініціативність приватної сфери життя. Такі майнові та немайнові відносини, які ґрунтуються на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, і становлять предмет цивільно-правового регулювання та основу громадянського і правового суспільства [1, с. 17]. У цивільному праві закріплені такі основоположні засади: неприпустимість втручання у приватне життя, крім випадків, що передбачені законодавством; неприпустимість позбавлення права власності; судовий захист сторін; свобода підприємництва; свобода договору; розумність, справедливість, добросовісність [2, с. 197].

ЦК України передбачає, що зазначені суб'єктивні права є проявом свободи та недоторканості особи, у разі їх порушення вони захищаються усіма можливими законними способами.

Завдяки наявності положень у ЦК України про особисті немайнові та майнові права, а також їх розподіл на дві групи: особисті немайнові права, тобто невід'ємні права особи та особисті немайнові права, що забезпечують соціальне існування фізичної особи, можна вважати достатнім фактором включення їх в систему цивільних відносин [3, с. 590].

Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що модернізація Цивільного кодексу є ефективним інструментом на шляху до створення правового та громадянського суспільства, а також засобом для розвитку ринкової економіки.

Обраний Україною напрямок інтеграції до європейського співтовариства, який був обраний та підтриманий українським народом і підкріплений підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, зумовлює суттєвого змінення та оновлення українського законодавства [4]. Розвиток українського права на сучасному етапі ще триває. Проведення широкомасштабної правової реформи вміщує в себе не лише оновлення основних галузей права, а й систему права загалом, що полягає у змінненні традиційного уявлення про систему права, її співвідношення з системою законодавства, а також принципи та способи побудови, механізми функціонування. Слід зазначити, що загальні принципи Європейського Союзу, а саме невід'ємні права людини, юридична визначеність, субсидіарність, рівність, взаємна довіра та прозорість мають імперативний характер та є важливими для кожної правової системи, в тому числі для законодавства України, адже вони є необхідною умовою для вдосконалення та перебудови правової системи України, а також передумовою зближення українського законодавства та європейської правової системи [5, с. 104].

Варто зазначити, що механізми запровадження європейських засад у публічне і приватне право України відчутно відрізняється. І така різниця полягає у характері обов'язковості. Тобто у публічно – правовій сфері наявний імперативний характер, у приватній – є диспозитивний. Наприклад, при укладанні певних договорів можливо відійти від тих принципів, що зазначені в ЦК України і врегулювати свої відносини на власний розсуд, але при умові якщо такі дії не суперечать засадам цивільного законодавства [6, с. 228–229]. У такому розумінні важливу роль у формуванні підходів до адаптації приватноправової системи України до права ЄС відіграють такі міжнародні організації як УНІДРУА, ЮНСІТРАЛ, Гаазька конференція по міжнародному праву. Саме тому документи, які розробляються зазначеними організаціями є чинником, що сприяє удосконаленню правової системи України. Одним із таких стандартів є «Принципи, дефініції, модельні правила приватного права ЄС» (Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law.

Draft Common Frame of Reference (DCFR). Головною ідеєю у DCFR є відмова від формалізованих норм, прийнятих державою, що регулюють правову сферу суспільства. Також DCFR розглядається як проєкт, який може сприяти вирішенню проблем приватного права у Європі [7, с. 304].

Зазначений проєкт є певним засобом для покращення взаєморозуміння між фахівцями цивільного права, що належать до різних національних правових систем, а також слугує важливим механізмом поліпшення системи національного приватного права шляхом включення до нього принципів європейського приватного права. Враховуючи таку важливу місію DCFR надзвичайно актуальним є дослідження змісту DCFR та виявлення напрямків оновлення українського приватного права в процесі євроінтеграції [7, с. 310]. Аналізуючи напрямки взаємодії національного приватного права та єв-

ропейського приватного права є необхідним перегляд положень договірної права України з огляду на існуючі міжнародні стандарти. Варто зауважити, що від того яким чином і наскільки ефективно буде вирішено проблеми приватного права та прогалін в цивільному законодавстві загалом, залежить рівень інтеграції нашої країни у європейський та світовий економічно - політичний простір.

Отже, оновлення приватного права України та Цивільного кодексу України, зокрема, згідно до засад європейської правової системи є важливою умовою для розвитку громадянського та правового суспільства. За останні роки у ЦК України відбулися позитивні зміни, такі як відповідність спадкового права сучасним економічним умовам, надання права учасникам договору врегульовувати відносини на власний розсуд і відступити від положень цивільного законодавства, а також розширився обсяг регулювання речових правовідносин. Такі зміни свідчать про активне впровадження принципів європейських стандартів у національне законодавство.

1.Кодифікація приватного (цивільного) права України / за ред. А. С. Довгерта.Київ, 2000. 336 с.

2.Омельченко П. М. Проблеми об'єктивної істини в цивільному процесуальному праві України: навч. пос. П. М. Омельченко. К.Поліграфцентр Київського університету ім. Тараса Шевченка, 1996. 197 с.

3.Цивільне право України. Загальна частина : підручник за ред. О. В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р. А. Майданика. 4-те вид., стереотипне. К. :Юрінком Інтер,2014. 976 с

4.Король В. І. Концептуально-правові проблеми імплементації Україною проєвропейської модернізаційної парадигми *Проблеми модернізації приватного права в умовах Євроінтеграції* : зб. наук. пр. Хмельницький, 2015.С. 12.

5.Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу В. Кернз [пер. з англ.]. К.:Знання, 2003. 381 с.

6.Общая теория государства и права. Академический курс в 2-х томах Под ред. М. Н. Марченко. М.: Зерцало, 1998 Том 2. Теория права. 640с.

7. Харитонов Є. О. Україна –Європа: проблеми адаптації у галузі приватного права :монографія. Одеса, 2017. 358 с.